

KWIE KWIE  
KWIE KWIE  
KWIE



Uitgegeven door: Uitgeverij Nieuwezijds  
Vormgeving: Studio Jan de Boer

© 2018, Camilla Dreef  
© Illustraties 2018, Liset Celie

ISBN 9789057124808  
NUR 223

[www.nieuwezijds.nl](http://www.nieuwezijds.nl)



Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval system worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel dit boek met veel zorg is samengesteld, aanvaarden schrijver(s) noch uitgever enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in dit boek.

KWIE KWIE  
KWIE KWIE  
KWIE

EEN BOEK VOL  
VOGELVERHALEN

CAMILLA DREEF

MET ILLUSTRATIES VAN  
LISET CELIE



UITGEVERIJ NIEUWEZIJD'S



## VAN NATURMEISJE

‘Zie de snip daar op de plas, roep van de wulp klinkt uit het moeras, wiejoo wiejoo wiejoo wiejoo, nu eerst is het lente pas.’ Dit is een liedje dat ik leerde van mijn opa. Ik heb dit liedje zo vaak gezongen, terwijl ik helemaal niet wist hoe een snip of wulp eruitzag.

Ik was dol op buiten spelen. Als klein meisje ontdekte ik graag de natuur. Ik maakte werkstukken over kolibries, regenwouden, aardbevingen en het noorderlicht. Op vakanties gingen we vissen, fossielen zoeken en wandelen in de mooiste natuurgebieden. Thuis leerde ik dat spinnen niet eng waren; ze werden voorzichtig opgepakt en weer vrijgelaten. Ik mocht altijd lekker vies worden, er werd niet gemop-

# NAAR VOGELONDERZOEKER EN VOGELAAR

perd over vuile kleren. En ik mocht slakken verzamelen in mijn grote emmer. Ik kon de verschillende slakken herkennen door de armbandjes die ik bij ze omdeed en de stippen die ik ze gaf.

Het is niet zo gek dat ik biologie ben gaan studeren. Ik was altijd al nieuwsgierig naar de natuur en ik leer nog steeds iedere dag. We leven allemaal samen op deze wereld en er verandert de hele tijd van alles. De natuur staat niet stil, maar is altijd in beweging. Vooral de relaties tussen dieren en hun omgeving vind ik fascinerend.

Ik heb onderzoek gedaan naar kleine mantelmeeuwen. Deze heb ik gevolgd met een GPS-rugzakje. Dit zijn lichte apparaatjes die vogels

met zich meedragen als een rugzakje. Er zitten kleine zonnepanelen op, waardoor de batterij niet vervangen hoeft te worden. Door deze techniek kunnen we vogels de hele dag jarenlang volgen. Je kunt zelfs elke seconde een GPS-positie van de vogel ontvangen. Zo wist ik precies wat de favoriete eetplekjes waren van de kleine mantelmeeuwen.



Ik ging anders naar meeuwen kijken. Ze waren niet langer allemaal hetzelfde voor me. Nee, nu waren het verschillende soorten en individuen. In 2012 kocht ik mijn eerste verrekijker en een vogelgids op Texel. Van elke vogel die ik zag wilde ik weten welke soort het was. Ik kwam er al snel achter dat er veel meer vogelsoorten zijn dan ik kende uit mijn tuin. Op Texel zag ik eindelijk de wulp uit het liedje van mijn opa. Zijn extreem lange naar beneden gebogen snavel kwam niet voor in het liedje, maar de roep van de wulp zal ik nooit meer vergeten.

Tijdens mijn studie ging ik met studiegenoten naar buiten. We kozen een natuurgebied uit en gingen op avontuur. We noemden dit ‘buiten spelen voor professionals’. We keken niet alleen naar vogels. Iedereen had een eigen specialiteit. Zo leerden we van elkaar over

planten, insecten, slangen en nog veel meer. Van alles wilden we weten wat het was, maar ook wat de plek was in het ecosysteem. Dat zijn alle planten en dieren in een gebied samen. Maar ook alle relaties tussen die planten en dieren en de niet-levende natuur om hen heen, zoals de bodem, water en lucht. Het is een groot netwerk van wie eet wie en wie woont waar. Het bos is bijvoorbeeld een ecosysteem. In het bos maakt een merel een nest in een struik en eet hij de wormen uit de grond. Als hij niet oppast wordt hij weer opgegeten door een roofvogel, zoals de havik. Zo ontstaat een voedselweb.

Een échte vogelaar, iemand die in de natuur naar vogels kijkt, werd ik op Schiermonnikoog. Ik deed onderzoek naar lepelaars aan de oostkant van het eiland op de Oosterkwelder. Dit hoger gelegen natuurgebied grenst aan de Waddenzee en raakt alleen bij extreem hoogwater overspoeld. Veel vogels, zoals de lepelaars, hebben hier een veilige broedplek gevonden in de lage begroeiing. Ze maken hun nesten vlak bij elkaar op de grond in een kolonie. Een paar van deze lepelaars volgde ik met GPS-rugzakjes. Elke dag was ik met vogels bezig. Als ik klaar was met mijn lepelaaronderzoek, ging ik met studiegenoot Tim naar vogels kijken. Hij deed onderzoek naar rotganzen en keek al van jongs af aan naar vogels. Na het eten keken we altijd naar de velduil. Elke avond was hij aan het jagen. Zijn kogelvormige lichaam, lange ronde vleugels en die gele ogen, prachtig vond ik het! Laag vloog hij op ons af. Hij keek ons recht aan. Ik kreeg

er kippenvel van! Toen wist ik dat ik mijn verrekijker altijd bij mij zou houden.

Naast vogels kijken en vogelonderzoek vind ik vogels en de natuur beschermen heel belangrijk. Ik ging stage lopen bij *Vogelbescherming Nederland*. Ik leerde dat het niet voldoende is om vogels alleen in Nederland te beschermen, want er zijn ook vogels die trekken. Trekvogels broeden en overwinteren in verschillende gebieden. Ze leggen hiervoor gigantische afstanden af. Van het koude Rusland tot ver in tropisch Afrika. Daarmee verbinden vogels natuurgebieden en landen. Helaas zit deze lange reis vol gevaren die vaak veroorzaakt worden door mensen. Zo verdwijnen veel leefgebieden door menselijke activiteiten en worden vogels onderweg neergeschoten en gevangen. Gelukkig kunnen mensen ook helpen. Ik ben ervan overtuigd dat als het goed gaat met de natuur en de vogels, het ook goed gaat met ons. Wij hebben de natuur nodig.

In 2015 deed ik mee aan het tv-programma *In de Ban van de Condor*. Ik leerde een Bekende Nederlander naar vogels te kijken. Het werd een spannend vogelavontuur. Ook ontmoette ik tijdens deze opnames mijn vriend Arjan. Hij is al vogelaar zolang hij zich kan herinneren. Hij heeft nu zelfs het wereldrecord vogels kijken verbroken. Er zijn ongeveer tienduizend soorten vogels in de wereld en hij heeft er ruim achtenzestighonderd gezien in één jaar! Samen gaan we veel op pad om vogels te kijken.





Ja, vogels  
kijken heeft mijn  
leven overgenomen. Met  
vogels kijken weet je nooit wat je gaat

ontdekken. Het vraagt je volledige aandacht. Elke beweging, elk geluidje neem je in je op. Er is geen ruimte voor problemen of stress. Het maakt je hoofd leeg. Er is geen betere manier om je dag te starten, te eindigen of om gewoon tussendoor ontspanning te zoeken. Ik moet je wel waarschuwen: het is besmettelijk. Mijn ouders vertellen me inmiddels elke dag over de vogels die nesten bouwen in hun tuin. En mijn broertje over de vogels die op zijn balkon komen eten. Eigenlijk komt iedereen in mijn omgeving wel met vogelverhalen aanzetten. En nu wil ik mijn mooiste verhalen graag aan jullie vertellen. Het zijn verhalen over vogels kijken, vogelonderzoek en vogelbescherming. De wereld van vogels is voor iedereen en vol verrassingen als je eenmaal weet hoe je moet kijken. Wie weet ontdek jij wel een vogelaar in jezelf!

# INHOUD

MIJN TWINBEWONERS	74	KLAUWIEREN	54
NEERSTORTENDE TORPEDO'S MET AIRBAGS	18	VIER V'S	58
PAALZITTERS	24	HOEMPENDE ROERDOMPEN	64
PATATMEEUW	28	ONZICHTBARE VOGELS	68
SPROOKJESUIJL	34	NEPKLIFFEN VAN NEDERLAND	72
KWIE-KWIE-KWIE-KWIE-KWIE	38	MAGISCHE OCHTEND	78
ONZE NATIONALE VOGEL	44	RENNEN, STOPPEN EN PIKKEN	84
SLIMME KRAAIEN	50	OCHTENDWANDELING	88
		LIEFDES DRAMA	92

GROENE PAPEGAAIEN	97	KNAPPE METSELAARS	132
TROMPETTERENDE DANSERS	102	VISKONING	136
WIE IS HET SLIMST?	108	GROENE GOLF	142
ZWARTE STERNS VERMIST	112	HET DAK OP	146
IMITATOR MET VLIEGTALENT	116	JONGE HOUTDWIF REDDEN DEEL 1	150
ATLEET OP STELTEN	120	JONGE HOUTDWIF REDDEN DEEL 2	154
BEN REDT DE GRAUWE KIEKENDIEF	124	CRËCHE	158
LENTEKRIEBELS IN DE WINTER	128		

# INHOUD

VERDWAALDE VOGELS	162	DE BESTE VLIEGERS VAN ALLEMAAL	182
VISDIEF KUIKENS	168	KONING VAN HET AKKERLAND	186
TREKTELLEN	172	MIJN LIEVELINGSVOGEL	192
VOGELBOMEN	178		

Voordat je gaat lezen

Sommige vogels blijven het hele jaar hier, terwijl andere echte wereldreizigers zijn. Blader naar achter en ontdek waar 'onze' vogels naartoe gaan en wat ze doen.



# PATATMEEUW

Ze pikken je patat, poepen je onder, prikken vuilniszakken open en hun geschreeuw maakt veel mensen 's ochtends wakker. Weet je al over welke vogels ik het heb? Juist, meeuwen. Veel mensen willen meeuwenoverlast bestrijden. Ze klagen dat er steeds meer zijn en dat ze brutaal zijn. Maar wat weten we eigenlijk over het leven van een meeuw? Lange tijd wist ik hier ook weinig van, totdat ik ze ging volgen met GPS-rugzakjes. Met dit rugzakje kun je de dagelijkse bewegingen van vogels volgen; binnen hun broedgebied, maar ook als ze trekken.

Veel mensen spreken over 'zeemeeuwen', maar deze bestaan helemaal niet. Meeuwen vormen een grote familie met veel verschil-





lende soorten, zoals de zilvermeeuw en de kleine mantelmeeuw. Ze lijken erg op elkaar, maar er zijn zeker verschillen in hun uiterlijk en gedrag. Zilvermeeuwen hebben roze poten en een zilvergrijze rug. Ik volg de kleine mantelmeeuwen, zij hebben knalgele poten en een donkergrijze rug. Zilvermeeuwen blijven het hele jaar in Nederland, hoewel ze wel gaan zwerven. Zo maken ze uitstapjes naar België en Engeland. Kleine mantelmeeuwen zijn trekvogels. Veel overwinteren in Spanje; daar zijn genoeg open vuilnisbelten waar ze kunnen eten. Maar ze vliegen ook verder om in Noordwest-Afrika te overwinteren. Zo heeft elke meeuw zijn eigen verhaal.

Meeuwen zijn heel creatief in het vinden van eten. Het zijn echte alleseters. Ze eten bijvoorbeeld mossels langs de kust, afval in de stad of van de vuilstort, wormen uit het gras, visafval van vissersboten en zelfs schapenvoer. Elke meeuw heeft wel een lievelingsplek. Zodra ze doorhebben dat er op een bepaalde plek altijd voedsel te vinden is, zullen ze daar vaak terugkeren.

Ze moeten heel vindingrijk zijn om te overleven. Het aantal zilvermeeuwen neemt al jarenlang af en de kleine mantelmeeuwen lijken ondertussen ook in de problemen te komen. Ze zijn voor hun voedsel vooral afhankelijk geworden van mensen. Ze eten ons afval op, maar wij worden steeds netter. Er is minder visafval en vuilstorten worden afgesloten. Ze moeten steeds weer op zoek naar nieuwe voedselplekken. De meeste meeuwen broeden in natuurgebieden, maar ze vliegen toch nog grote afstanden om voedsel te zoeken in steden. Hier vinden ze voldoende rotzooi dat wij laten slingeren. In de stad zie je misschien meer meeuwen, maar eigenlijk zijn het er minder, omdat hun aantal afneemt door het hele land.

Ik moet altijd denken aan de bekendste meeuw van Nederland, de patatmeeuw. Een kleine mantelmeeuwvrouw met een GPS-rugzakje en een nest vol hongerige kuikens. Ze vloog van het eiland Texel helemaal naar Amsterdam. Daar pikte ze misschien wat patat op om vervolgens via vissersboten langs de kust terug te vliegen naar haar kuikens. Ze vloog maar liefst 332 kilometer op één dag!





En dat allemaal om haar hongerige kuikens te voeden. Wat een supermoeder!

Ook in België worden er kleine mantelmeeuwen gevolgd met GPS-rugzakjes. Ze broeden in de haven van Zeebrugge. Hun voedsel halen ze vooral van het omliggende platteland, de vuilstort en uit steden. Maar regelmatig zagen onderzoekers uitschieters van 65 kilometer richting het zuiden van Zeebrugge. Ze gingen naar Moeskroen, maar waarom? De onderzoekers reden achter de meeuwen aan om dit uit te zoeken. In Moeskroen vonden ze een fabriek waar chips worden gemaakt. De meeuwen bleken dankbaar de restjes op te eten.

Nu ik weet hoeveel moeite een meeuw moet doen om voldoende voedsel te vinden, kan ik niet anders dan het doorzettingsvermogen van deze vogels bewonderen. Als ik een meeuw over zie vliegen, vraag ik me af waar ze vandaan komt en waar ze nog naartoe gaat. Meeuwen komen niet naar de stad om ons lastig te vallen. Veel liever vliegen ze langs de kust dan door onze straten. Het zijn gewoon echte bikkels die er alles aan doen om te overleven en hun kuikens groot te brengen.